

poišče krme in se suho seno shranjuje za zimo in zgodnjo pomlad. Za pašo živine so pa otroci, ki so sicer šoloobvezni, najbolj pripravljeni.

Drugo tako delo, ki ga lahko otroci opravljajo, in je za gospodarstvo velikega pomena, je spravljavanje in pobiranje sadja. Sadej bo v marsikateri hiši letos moralo nadomestovati vsakdanji kruh za male in za odrasle. Suho sadje, suhe češnje in krhli, bodo marsikaj edina skromna večerja v naših kočicah. Lažjega dela kot je pa zbiranje sadja, se pa otrokom skoro ne more dati.

Enako lahko je uporabiti otroke za spravljavanje drugih pridelkov, posebno na njivah, pobiranje krompirja itd. In zdaj in jesen, ko je dan krajši, je treba hiteti z delom na polju, da se v lepih dnevih vse opravi.

Otroke pa veže šolska obveznost. Gotovo je temelj šolske vzgoje ta zavest, da je res vsak otrok zavezan prihajati v šolo. Tu pa prideta navskriž šola in dom. Treba je javno poudariti, da je dom posebno letos v svojem gospodarstvu tako ogrožen, da mora šola priskočiti domu na pomoč. Ako šolska uprava ne bo uvidela tega, pa bo silila in kaznovala za letos izostale otroke starše zopet tako občutno kot lani tu in tam, kjer ni bilo uvidevnosti, nakar bo rglede šole veliko trpel. Enako trpi ugled šole tudi v tem slučaju, če se za posameznike dajejo dovoljenja, naj ostane doma, ker se otrok ne zaveda več z drugimi otroci istih dolžnosti, ko vidi, da eden mora v šolo, njemu pa ni treba. Poleg tega je večinoma prav težko dognati vsak slučaj nujnosti posebej.

Priporočili bi torej predlog iz vrst naših kmetijskih organizacij: Posamezne kmetijske občine naj takoj skličejo sejo ter predložijo sklep in prošnjo za te počitnice pri višji šolski oblasti. Poslanci naj v tem smislu posredujejo, da se letos po možnosti usreže tej prošnji občin, za naprej pa odredijo redno le jesenske počitnice za kmetijske osnovne šole. Spominjamo se, da je za časa vlade dr. Korošca bilo to mogoče in so v Sloveniji še kljub temu kmetije pisмени. Zadeva je nujna in v gospodarskem, a tudi v moralnem oziru, ker zadeva ugled šole, velike važnosti.

Prijateljem „Slov. Gospodarja“!

V zadnji številki smo v posebnem članku sporočili prijateljem in prijateljcem „Slovenskega Gospodarja“, kako so slovenski liberalci hoteli uničiti naš list. Na njihovo žalost se jim za enkrat to ni posrečilo, upamo, da kljub svoji pritožbi zoper sodnijsko razsodbo tudi v drugič propadejo.

Ta načrt nasprotnikov, kako uničiti naš list, nas mora znovali, da mi tudi mislimo in sicer na to, kako zboljšati in kako razširati naš list „Slovenski Gospodar“. Ti dve točki bosta tudi glavni točki posebne razprave osrednjega odbora za katoliški tisk v Mariboru. Prijatelje „Slovenskega Gospodarja“ pa prosimo, da naj nam svoje želje in nasvete v tem oziru vsaj do konca tega meseca sporočijo. Čim več se bo takih prijateljev oglasilo, tem lažje bo mogel „Slovenski Gospodar“ v prihodnje ustreči naročnikom, ker bo po možnosti izpolnil njihove nasvete in želje, kako zboljšati in kako razširati „Slovenskega Gospodarja.“

Ta poziv pa pošljemo v javnost zato, ker nečemo prav nikogar od tega razgovora o našem listu izključiti, pač pa rabimo vse, kar je naš list naša skupna stvar. Čim bolj bi bo in čim bolj bo razširjen, tem več bo mogel nuditi naročnikom, tem večja opora pa bo tudi vsemu verskemu in narodnemu napredku. — Svoja sporočila naslovite na uredništvo „Slovenskega Gospodarja.“

Porota v Celju.

Dne 30. avgusta se je pričelo v Celju zasedanje porotnega sodišča.

Uboj.

Prvi se je zagovarjal 18letni tovarniški delavec iz Zbe lovega pri Poljčanah Josip Gumzej. Na vesti ima uboj, ka-

kateri smo prišli, nekaj časa nazaj in krenemo proti zapadu v gore, kjer nihče izmed Montcalmovih vojakov ne najde naše sledi.

S kratkim »za mano!« se je Sokol obrnil in krenil nazaj na pot, ki jih je bila pripeljala v tako neprijeten položaj.

Hodili so tiho in previdno, ker nihče ni mogel vedeti, če ni v bližini kaka vojaška straža ali sovražnik v zasedi.

Čez nekaj časa je krenil Sokol proti goram, ki so na zahodu mejile ozko dolino. Pot je bila težavna, ker je držala čez skalovje in mimo marsikakega nevarnega prepada. Na obeh straneh so se dvigali skalnati robovi in vsaj toliko popotnike odškodovali za težavno hojo, da so jim nudili varno kritje. Čimdalje so se dvigali iz doline, tembolj se je izgubljala gosta tema. Ko so stopili iz pritlikave gošče na mahovito skalnato ploščo zadnjega vrha, jih je pozdravilo nasproti jutro izza zelenih smrek nasproti stoječega griča.

Sokol je sestrama velel razsesti, snel je utrujenima konjema vajete in sedla ter jih izpustil, naj gresta, kamor hočeta.

»Pojdita si iskat hrane«, je rekel, »a pazita, da sama ne postaneta hrana za lačne volkove.«

»Ali jih ne potrebujemo več?« je vprašal Heyward.

»Poglejte tja doli in sodite sami«, je odgovoril lovec in jih peljal na vzhodni rob strmega hriba.

Popotniki so videli pod sabo na bregu Horikanskega jezera razsežne nasipe in nizka poslopja forta Viljem-Henrika. Dve naprej pomaknjeni bastiji sta se opirali ob jezero, ki jim je oplakovalo temelj, od drugih strani pa je bil obdan z globokim jarkom in obširnimi močvirji.

Spredaj je bilo videti posamezne straže, med nasipi pa množico vojakov. V sredini tabora je pokazal Sokol

tereza je izvršil dne 18. julija t. l. v Podpeču. Radi malenkostnega vzroka sta se spopadla s Henrikom Gumzej in Josip mu je zasadil v vrat nož ter ga usmrtil. Obsojen je bil radi uboja na dve leti težke ječe.

Posilstvo.

Radi grdega zločina se je zagovarjal 17letni Alojzij Skoflek, posestnikov sin v Erenovem pri Novicerkvi. Zapeljal je dve mladoletni deklici. Dobil je zato 15 mesecev težke ječe.

Roparski napad.

Kot tretji slučaj tega dne je razpravljala porota o zagonetnem roparskem napadu, ki se je dogodil dne 12. jun. t. l. med Zetalami in Krapino. Trije neznan napadalcii so oropali krošnjarja Antona Hervat. Odvezli so mu 1820 din. gotovine. Radi suma soudeležbe pri ropu sta bila aretirana 26letni oženjeni delavec Anton Petrovič iz Lešja pri Zetalah, in 24letni samski posestniški sin Franc Vogrinc iz Podloga pri Zetalah. Horvat je v obeh spoznal svoja napadalca. Oba imata precej temno preteklost. Petrovič je bil med vojno obsojen radi umora neke branjevke v Trstu na 18 let ječe. Razprava je bila preložena radi zaslišanja novih prič.

Posilstvo.

Naslednjega dne, 31. avgusta, so se vršile zopet štiri porotne obravnave. Prvi se je zagovarjal radi posilstva 32 let stari poljedelec Anton Avsec iz Studenca pri Krškem. Dne 16. maja t. l. je na cesti Pišce—Sromlje napadel neko delavko, jo zlorabil ter ji odnesel še ves denar v višini — 83 kron! Obsojen je bil na 18 mesecev ječe.

Dve detomorilki.

Kot drugi in tretji slučaj je obravnavala porota dva detomora. Prva detomorilka, 20letna služkinja Marija Judež iz Brnice pri Hrastniku, je porodila nezakonskega otroka dne 6. avgusta t. l. Otroka je zadržala ter vrgla v stranišče. Njeno grozodejstvo pa so kmalu odkrili ter je tudi dejanje priznala. Obsojena je bila na štiri leta težke ječe.

Druga detomorilka je Helena Banovšek, 34letna služkinja pri zdravniku dr. Harpu v Slovenjgradu. Porodila je nezakonskega otroka ter ga vrgla živega v greznico, kjer se je zadušil. Obsojena je bila na 2 in pol leta težke ječe.

Iz ječe v ječo.

Iz mariborske kaznilnice je bil prepeljan pred celjsko poroto 32letni Vinko Zeme, ki je odsedel dveletno kazen. Zagovarjati se je moral za nov zločin, katerega so odkrili med časom, ko se je nahajal v kaznilnici. Dne 2. maja 1914 je vlomil v hišo železničarja Ivana Hlebca v Lipni ter mu pokradel razne stvari v vrednosti 15.000 din. Obsojen je bil vnovič na 5 let ječe.

Goljufija.

Dne 1. septembra se je zagovarjal 27letni bivši trgovec v Kokarju pri Mozirju Stanko Praznik. Bil je svoječasnno že kaznovan radi goljufije, kar ga pa ni spametovalo. Ogoljufal je znova več trgovcev, ki so mu dobavili blago, katerega pa Praznik ni plačal. Obsojen je bil na 18 mesecev ječe.

Smrtina obsodba.

Veliko zanimanje je vladalo za popoldansko razpravo dne 1. septembra, ko je sedel na zatožni klopi Anton Krajšek, 21letni samski rudar iz Trbovelj. Dne 14. avgusta t. l. je izvršil v nekem gaju pri Trbovljah umor. Ustrelil je s samokresom svojo dekle Štefanijo Kralj. Seznanil se je z njo nekako pred enim letom, ko sta skupno delala na rudniški separaciji v Trbovljah. Pričela sta se pogosto shajati v gaju, kjer se je dne 14. avgusta izvršil usodepolni dogodek. Krajšek je objubljal svojemu dekletu zakon ter si jo tako pridobil. Pozneje pa se je njegova ljubezen ohladila in sklenil je, da se deklice na vsak način iznebi. Povabil jo je v pismo na sestanek, s katerega se ni več vrnila živa. Zagovarjal se je, da je hotel iti skupno z umorjeno v smrt, toda pri njem je samokres odpovedal. Iz pričevanja prič pa je bilo soditi, da se je hotel umorjene iznebiti, ker se je je že bil naveličal. Porotniki so potrdili vprašanje umora in Krajšek je bil obsojen na smrt na vešalih.

Uboj.

Kot zadnji pri tem zasedanju se je zagovarjal Josip Muc, rojen leta 1901 v Dobriški vasi pri Konjicah. Dne 1.

tiste pomožne čete, ki so bile pred kratkim z njimi vred odšle od Hudsona.

Najbolj pa je mladega vojaka zanimalo to, kar je opazil na zapadnem bregu jezera. Od Horikana pa noter tja do gora je bila ravnina posejana z belimi šatori, določeni pa deset tisoč mož broječo armado Francozov. Spreddaj so bile že vkopane baterije, topovski streli so gremeli po dolini.

»Ti streli možstvo bude iz spanja«, je rekel Sokol. »Prišli smo nekaj ur prepozno. Montcalm je že napolnil gozdove z vražjimi Irokezi.«

»Vse kaže, da je trdnjava obkoljena«, je pritrdil Heyward. »Ali res nikogar ni mogoče priti vanjo?«

»Le poglejte!« je vzkliknil Sokol in obrnil Korino pozornost na očetovo hišo. »Kako streli kamenje lomijo s poveljnikovega doma!«

»Dunkan!« je vzkliknila v skrbeh neustrašena hči. »To je grozno, da moram gledati, v kaki nevarnosti je ubogi oče, pa je ne morem deliti z njim. Pojdimo k Montcalmu in ga prosimo, naj nam dovoli iti v trdnjavo. Gotovo ne bo branil hčerama, da se vrneta k očetu.«

»V francoski tabor ne pridete s skalpom na glavi«, je odgovoril lovec. »A glejte! Tam-le se vali megla, ki bode kmalu končala topovsko streljanje in dan spremenila v noč. Od megle kriti se lahko prebijemo skozi sovražnika.«

»Pojdimo torej!« je odločno vzkliknila Kora. »Na potu k očetu se ne bojim nobene nevarnosti.«

Z občudovanjem jo je pogledal lovec in rekel: »Hitimo, kajti megla se tako hitro vali proti nam, da jo moramo izkoristiti kot kritje, predno zopet izgine.« Potem je previdno, a varno korakal pred drugimi navzdol in v kratkem so bili v dnu griča, na katerega so bili splezali s takimi težavami. Nasproti valeča se megla se je bila že raz-

avgusta t. l. je ubil svojega brata Antona. Omenjenega dne je prišel vinjen iz vinograda ter se sprl z bratom Antonom, ker je ta kregal služkinjo. Začela sta se z bratom ruvati in pretepati. Na tleh je zgrabil Josip nož ter zabodel brata Antona. Porotniki so potrdili vprašanje silobrana in Josip Muc je bil obsojen na 8 mesecev ječe.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Bo ali ne bo speljal Uzunović svojo vlado preko vseh zaprek, ki mu jih stavi na eni strani Pašič, na drugi Radič, to je danes splošno zanimivo vprašanje. Pašiču je Uzunović premalo pašičevec, a Radiču premalo radičevec, ker še drži v vladi Nikiča. Obe skupini sta pretekli dni napovedali že nove izpremembe. Pašič se vrača domov in njegovi so že sestavljali vlado Pašič-Pribečević-Nikič. Radič skoro ni hotel v Ženevo, kamor ga je vlada poslala ter mu plača 3000 dinarjev na dan, morda zato, da bo imela doma mir pred njim. Radič je namreč pretekli teden že napovedal, da bo v kratkem šel v opozicijo. Vse to zakulisno barantanje med temi »državotvornimi« strankami pa kaže, da gre enemu kot drugemu le za moč in izrabljanje te moči v lastne ali partizanske koristi. Da se Uzunović še tako drži pred svojim padcem, je znamenje, da je nekdo, ki je močen, za njim, kateremu pa ni dosti ne za Pašiča in ne za Radiča. Igra je vedno bolj huda, ker gre vedno bolj h — koncu.

Radič obdolžen korupcije. Minister Nikič, zoper katerega so radičevci vožili pritožbo, da uganja korupcijo, je vrnil milo za drago. A obtožbe Nikičeve proti Radiču so hujše, kot pa jih je Radič Nikiču zasolil. Radič je vršil kot poseben plačanec vlade razne posle, svojim bližnjim sodnikom in prijateljem dajal visoke svote, katere je zbiral »seljački narod« s krvavim znojem. Dr. Nikič v svojem odgovoru, ki ga je dal v javnost, vse trditve z dokazi potrjuje. — No, lepi ljudje so skupaj, ti-le radičevci! Kaj neki bodo slovenski hrvatarji k temu rekli?

Opozicija zoper sedanjo vlado je na delu, da se razmere čimpreje razčistijo in da pridemo končno v državi do ene vlade, ki bo res nekaj delala. Da bo mogla opozicija v tem važnem trenutku zavzeti pravo stališče in pravo časno poseči v to zmedo boja za vlado, imajo načelniki vseh teh strank sestanek. Stališče Jugoslovanskega kluba je znano. S korupcionisti ne more sedeti za isto mizo, ker slovenski narod ne dovoli, da bi njegovi zastopniki nosili odgovornost za čine drugih, ki bi korupcijo uganjali. Nasprotno pa bo pristal Jugoslovanski klub na to, da sodeluje v taki vladi, ki bo šla res na delo za dobrobit vseh državljani, tudi Slovencev. Upamo, da je taka vlada prav blizu, če ne bodo ljudje z raznimi črnimi nameni in pa s svojimi zvijačami, ki so v Beogradu v navadi, ne pripeljejo iz sedanje zmešnjave kako nasilno vlado.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Naš zunanji minister dr. Ninčič je predsednik na zborovanju Društva narodov v Ženevi. To Društvo narodov, o katerem smo že večkrat pisali, bi moralo biti upoštevano tako kot za navadnega človeka sodnja. Če imata dva prepričani odloči sodnja, a onadva ne smeta med seboj kar svobodno s pretepanjem ali kakim zaporom obracunati. Tako je tudi zamišljeno Društvo narodov za cele narode in cele države. Samo, da ni nikogar, ki bi bil močen dovolj, da bi temu društvu priboril toliko veljavo. Nasprotno! Posamezne države izjavljajo, da nočejo več v tem društvu sodelovati. Brazilija in Španija sta svoj izstop že priglasili. Naš papež, ki želi vsemu svetu mir in red, bode skušal posredovati, naj posebno Španija, ki je le od Italije nahujškana, preklicuje svojo izjavo.

Italija postaja deželca, kjer bo kmalu samo en človek govoril, drugi pa bodo morali samo slušati. In ta človek je Mussolini. Občinske zastope je že odpravil. Tam ni nikakih občinskih svetov in nobenih županov po deželah, kakor tu pri nas. Uradnik, ki je vladin hlapec, je kakor kak valpeč v kraju. Zda, ko so ljudje molče pustili, da se jim je v občinah vzela vsaka beseda, je šel Mussolini dalje. Meseca oktobra se bo odpravila poslanska zbornica. Torej tudi državnozbornskih volitev in poslancev ne bo več. Mini-

vlekla po vsi dolini. Bili so zdaj prav nasproti zapadnim vratom trdnjave ter hiteli proti njim, dokler so se še videla v čedalje gostejši megli. Heyward je, deklici vodeč za roko, skrbno pazil na nejasno vodnikovo postavbo pred sabo. Ko pa so prehodili polovico poti do trdnjave, se je pred njimi oglasil klic:

»Qui va là? (Kdo je?)«

»Naprej!« je pošepetal Sokol in krenil malo bolj na levo.

»Jaz sem!« je Heyward po francosko odgovoril klicu.

»Vrag! Kakšen jaz?«

»Prijatelj Francozov!«

»Zdiš se mi bolj sovražnik! Stoj! — Nočes? — Streljajte, tovariši!«

Petdeset strellov je počilo isti hip. Grozno so krogle zvižgale beguncem okrog ušes, zadela pa ni nobena. Od vseh strani se je slišalo streljanje, vpitje in rožljanje orožja, da je lovec popolnoma izgubil smer in ni vedel, kje so. Naenkrat se je zasvetilo skozi meglo. Topovski streli so se razlegli preko doline.

»To prihaja od trdnjave«, je vzkliknil Sokol in se naglo okrenil v tisto stran. »Mi pa kot norci božimo naravnost v gozdove Irokezom pod nož!«

Heyward je Unkasu prepustil Korino roko, sam pa je vodil Elizo, da so hitreje prišli naprej. Vse je kazalo, da so jim sovražniki tik za petami in da bodo zdajzajdaj ujeli. »Ne prizanašajte izdajalcem!« je nekdo zaklical za njimi.

»Stojte trdno! Pogum!« se je zdaj oglasil zapovedujoč klic pred njimi. »Počakajte, da ugledate sovražnika, potem streljajte!«

»Oče! Oče!« se je oglasil rezek ženski glas iz megle. »Jaz sem, Eliza, in Kora! Reši naju!«